

Yttrande över betänkandet Se barnet! (SOU 2017:6)

Den samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet är en remissinstans för betänkandet Se barnet! Vi har i vår tur vänt oss till Institutionen för socialt arbete för ett underlag i ärendet. Remissvaret har utarbetats av docent Evelyn Khoo, postdoktor Karina Nygren och docent Maritha Jacobsson.

Sammanfattning

Samhällsvetenskapliga fakulteten, Umeå universitet ställer sig i allt väsentligt bakom de förtydliganden och lagförslag som har formulerats i betänkandet av 2014 års vårdnadsutredning. Vi har emellertid en kommentar till stöd för det särskilda yttrandet och vissa reservationer gällande följande punkter:

- 11. Barnets bästa
- 12.4 Riskbedömningar
- 18.1 Förslaget till lag om informationssamtal och
- 18.3 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

11. Barnets bästa

Det är av stor vikt att konflikter mellan föräldrar hanteras på ett sätt som minskar risken att barnen i familjen far illa, gärna på ett så tidigt stadium som möjligt. Men vi vill betona vikten av att de förändringar som införs gällande barnets bästa syftar till att förbättra deras ställning, vilket bland annat innebär att det inte räcker med att barnet ska höras, barnets åsikt/vilja är också något man ska ta hänsyn till, något som med förändringen i FB 6.2 b § tydliggjorts. När det gäller möjligheten att höra barn utan föräldrarnas samtycke (FB 6.20 a§) kan det i vissa fall vara relevant, man bör dock beakta att när föräldrarna får kännedom att detta är möjligt kan de påverka barnen i vardagen för att de ska säga "rätt saker" om de kommer att höras.

12.4 Riskbedömningar

Vi är överens om utredningens bedömning om problematiken beträffande riskbedömningar och framför allt svårigheterna att identifiera och bedöma risk för barn i vårdnadstvister. Det finns emellertid otillräckliga bevis för att undanröja de utrednings- och riskbedömningsverktyg som redan finns. Inget verktyg ensamt kommer att kunna eliminera risken helt. Vi menar, liksom utredarna, att det finns behov av att utveckla handledningsstöd i användning av riskbedömningsverktyg och i dokumentering av riskbedömningar. Resurserna bör emellertid satsas på vetenskapliga och systematiska granskningar av befintliga metoder samt utveckling av professionella färdigheter för att genomföra barnsamtal i relation till socialnämndens arbete med dessa utredningar.

18.1 Förslaget till lag om informationssamtal

Förslaget om informationssamtal är positivt under förutsättning att det samtalet har ett tydligt barnfokus. Vi delar utredarnas inställning till att informationssamtalen i så fall ska handla om att ge information som syftar till att hitta lösningar som är bäst för barnet/barnen. Begreppet

Dnr FS 1.5-362-16
Ert dnr Ju2017/01226/L2

UMEÅ UNIVERSITET

informationssamtal för dock tankarna till ett samtal där socialtjänsten informerar och parten/parterna lyssnar. Dessutom, handlar det om att socialtjänsten ska informera ställs stora krav på socialsekreterares kunskap om rättsliga frågor. Är informationssamtal verkningsfulla? Vad är då den kvalitativa skillnaden mellan ett informationssamtal och ett samarbetsamtal? Om syftet är att arbeta mot en ökad mängd samförstånds lösningar kanske ett samarbetsamtal kan vara det som krävs av den förälder som överväger att inleda en rättslig tvist, där man dels informerar om vad en rättslig process innebär men där föräldrarna tillsammans med samtalsledaren också diskuterar andra möjligheter.

18.3 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

Gällande förslaget om att rätten, i vårdnadsbedömningar, ska lägga särskild vikt vid föräldrarnas förmåga att ta gemensamt ansvar i frågor som rör barnet så är det svårt att förstå skillnaden mellan denna formulering och den föregående som handlade om föräldrars samarbetsförmåga. Vi vill betona att det är åtminstone en implicit förväntan att samarbetet föräldrar emellan sker med användningen av orden 'gemensamt ansvar'. Båda handlar om samarbetsförmåga. Därför är svårt att se hur denna formulering ska minska att barn kommer i kläm mellan föräldrar som är i konflikt. Kanske kommer barnen dras in i konflikten ännu mer då föräldrar ska visa på hur stort gemensamt ansvar de tar för barnen.

Vi ifrågasätter om det i praktiken är möjligt för domstolen att döma till gemensam vårdnad om BÅDA föräldrarna motsätter sig det (FB 6.5).

Det är inte säkert att ett barn alltid behöver veta allt som händer i konflikter mellan föräldrar, då det kan skapa onödig oro för barnet. Tidpunkten för när vilken information ges blir oerhört viktig här.

Särskilt yttrande: Barnets egen juridisk företrädare

I det särskilda yttrandet skrivet av Anna Karin Hildingson Boqvist förs det fram en synpunkt angående ett tillägg till propositionen som rör möjligheten att barn ska ha en egen juridisk företrädare vid rättstvister som rör vårdnad av barnet. En sådan juridisk företrädare skulle på ett mycket tydligare sätt kunna ta tillvara och synliggöra barnets intresse.

Samhällsvetenskapliga fakultetens dekan Ulrika Haake har fattat beslut i ärendet efter föredragning av fakultetssamordnare Åsa P Isaksson.

För Umeå universitet och den Samhällsvetenskapliga fakulteten

Ulrika Haake
Dekan

Åsa P Isaksson
Fakultetssamordnare